

СТАНІСЛАЎ МАНЮШКА
УЛАДЗІСЛАЎ СЫРАКОМЛЯ

ЛІРА МАЯ ДЛЯ СПЕВАЎ

МІНСК 1998

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
ТВОРЧАЕ АБ'ЯДНАННЕ НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР
ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
“БЕЛАРУСКАЯ КАПЭЛА”

СТАНІСЛАЎ МАНЮШКА

ЛІРА МАЯ ДЛЯ СПЕВАЎ

РАМАНСЫ І ПЕСНІ
НА СЛОВЫ УЛАДЗІСЛАВА СЫРАКОМЛІ

МІНСК 1998

Серыя нотных выданняў “Беларускі гістарычны нотабор”.
Серыя заснавана “Беларускай Капэлай” у 1996 годзе.
Галоўны рэдактар В.Скорабагатаў

Укладальнікі: У.Мархель
В.Скорабагатаў

Уступ: У.Мархель
В.Скорабагатаў

Каментар — У.Мархель

Музычны рэдактар — Г.Каржанеўская

Выданне ажыццёўлена пры падтрымцы Інстытута польскай культуры ў Мінску

© “Беларуская Капэла” 1998

18 снежня 1849 года Уладзіслаў Сыракомля ўпісаў у альбом Станіслава Манюшкі верш, у якім былі такія радкі:

*Не толькі тут веліч твая многа значыць,
Тут лёс усталёўвае планы,
Бог даў табе творчасць, агонь даў спявачы,
Пяеш ты – на тое прысланы.
Цябе шчыра любім і плёну ўсе зычым:
Літве прысвяціў ты натхненне
І стаў як Арфей з інструментам музычным,
Змякчаючы скалы, каменне.*

(Пераклад Ул. Мархеля)

Гэтыя словы ганаравання, выказаныя ад усведамлення вышэйшасці прызначэння Манюшкі, застаюцца пакуль самым раннім сведчаннем асабістага знаёмства паэта і кампазітара. Зразумела, яно магло адбыцца і ў іншым папярэднім часе, але пра гэта нічога невядома. Ёсць толькі сведчанне памочніка-сакратара Сыракомлі Вінцэся Каратынскага, што ягоапакун і літаратурны настаўнік пазнаёміўся з кампазітарам у салоне гісторыка-этнографа і выдаўца Адама Кіркора. Абодва яны, і Манюшка, і Сыракомля, былі навідавоку і цікавіліся творчасцю адзін аднаго. Сыракомля, прынамсі, у адказ на заўвагу у «Tygodniku Petersburskim» пра абмежаваную для творчасці Манюшкі прастору ў Вільні зрабіў 6 лютага 1845 года ў сваім дзёніку запіс: «*Але ці ж дзеля гэтага пазбаўляць нас талентаў і змушаць заўсёды зайздросціць чужым краінам? Ці ж усе нашыя знакамітасці вывозіць з краю, і так убогага? О, не! Калі ўжо хочам неверагоднага, то давайце лепш жадаць таго, каб у нас мастака разумелі так добра, як і ў іншым месцы, каб і ў нас знайшлося дастаткова справы для яго таленту і вуха і ніколі не магло наступіць тое, што мы ўсіх нашых геніяў хацелі б высыліць за мяжу. Нам бы заахвочваць іх дома, рабіць усё магчымае для развіцця талентаў, хай жывуць, твораць дзеля славы нашай зямлі і не маюць падстаў скардзіцца, што не ў іншым месцы нарадзіліся».*

Сыракомля арандаваў тады на Стаўбцоўшчыне прынёманскі фальварак Залуча і ў Вільні, дзе жыў Манюшка, бываў толькі наездамі. Праўда, гэта не перашкодзіла ім сысціся так блізка, што Сыракомля неўзабаве стаў хросным бацькам Манюшкавага сына Яна Бабтысты. У чэрвені 1854 года паэт прысвяціў свайму хросніку вершаванае вітанне з імёнамі:

*Хай твае скроні ўсвецяць праменні,
Як твайго бацькі, славай іскрыста,
Толькі больш грошай май у кішэні,
Яне Бабтыста!*

(Пераклад Ул. Мархеля)

У 1852 годзе, калі ўзнікла задума пра напісанне кантаты «Год у песні», паэт, атрымаўшы гасцінны прытулак у доме Манюшкавага цесця, амаль цэлае лета знаходзіўся ў сталіцы колішняга Вялікага Княства.

За гэты час былі напісаны і пакладзены на музыку асобныя фрагменты кантаты – «Ранішняя песня», «Песня войта», «Каласок», «Перапёлка» і «Вечаровая песня». На тым паэт і кампазітар спыніліся, новых урыўкаў для працягу кантаты больш не стваралі. Аднак у аснову пяці фрагментаў кантаты была закладзена такая часава-мастацкая сувязь, якая лучыць іх у песенны цыкл на тэму жніва.

Вядучы паэтычна-меладыйны кірунак цыклу адкрываў жніво як свята працы і філасофію жыцця, бо традыцыі жніўных песень працягваў не праз прамое засваенне беларускага фальклору, як у выпадку Яна Чачота, а на ўзроўні мастацкага асэнсавання або нават перасэнсавання вясковых рэалій і іх вуснапаэтычнага ўвасаблення ў меласе. Таму, відаць, і набыла роўную з «Праснічкаю» папулярнасць «Вечаровая песня» ці, як яшчэ яе называлі, «Песня Ганны». Змест яе тычыцца ў асноўным цяжкай працы жнеяў, але ён патрэбен дзеля аднаго радка пра дзювочую мару, якую не ў стане заглушыць ні спека, ні стома. Памкненне да нязведанай прыгажосці мацней, яно жыццесцвярдзальнае.

Не меншай энергіяй сцвярджэння прыгожага ў жыцці напоўнены драматызаваны цыкл з чатырох песень «Лірнік вясковы». З тэкстам гэтага твора кампазітар мог пазнаёміцца яшчэ вясной 1857 года, калі паэт прыязджаў з арэндаванага ім прынёманскага фальварка Залуча ў Вільню. У ім аўтар уяўляе сябе песняром-лірнікам, які вандруе па вёсках. Не ўсе здольны яго зразумець, а тым больш суперажываць з ім. Ён, пакрыўджаны, бачыць, як крыўдзяць іншых. Аднак ёсць і сучашэнне: яго песня не памрэ з яго смерцю, рэха памножыць словы і тоны песні і разнясе іх па свеце. У сэрцы лірніка пульсуе нязгасная вера ў тое, што з часам прыйдуць да яго магільныя пакланіцца людзі здалёку, а тыя, з кім ён жыў і хто яго ведаў, будуць дзвіцца, што песні іх вёскі разышліся так далёка. Яны павядуць «люд прыбылы да цвінтарнай магільні» і, паказаўшы на курганок ля сасны, з гонарам скажуць: «Тут наш лірнік вясковы, памёр ён, граючы на ліры».

Рамантычная ўзнёсласць верша не магла не захапіць Станіслава Манюшку, які, як і У. Сыракомля, звяртаўся ў сваёй творчасці да беларускага фальклору, выступаў за дэмакратычнасць мастацтва. Музычнае вырашэнне Манюшкам тэмы «мастак і грамадства» у цыкле «Лірнік вясковы» прымусіла кампазітара знайсці нязвычайныя для свайго часу сродкі выразнасці. Цыкл набліжаны па форме да сольнай

кантаты, мае рысы музычнага развіцця сімфанічнага тыпу, арыентаванага на выкарыстанне фальклорных прыёмаў музыцыравання (I і II часткі). У кульмінацыйнай III частцы ўвага слухачоў засяроджваецца на трагедыі мастака, незразуметага аднавяскоўцамі. Музыка гэтай часткі свядома пазбаўлена фону гучання ліры. Мясцовую праблему, – своеасаблівую «маленькую трагедыю», – кампазітар выводзіць на ўзровень сусветнага абагульнення. Узніёслы фанфарны гімн народным музыкам, дый мастакам увогуле, уяўляе з сябе фінал цыкла. Урачыстасць дасягаецца і амаль паланезнай святочнасцю – гэта, бадай першая спроба такога роду ў дачыненні да жанру. (Паланезам на 4/4 пачынаецца сцэна бала у оперы «Война и мир» С. Пракоф'ева).

Напісаны на пачатку 1857 года, у пару развітай дружбы кампазітара і паэта, «Лірнік вясковы» ўпершыню быў выкананы 2 красавіка 1857 года на дабрачынным канцэрце Ігнатам Залескім – вучнем С. Манюшкі, спеваком і кампазітарам... Захаваліся звесткі, што песня вельмі гарача ўспрымалася слухачамі на музычным вечары С. Манюшкі, які адбыўся 4 мая таго ж года ў зале дома Мюлера. Газета «Kurjer Wileński» ў сувязі з гэтым пісала: «Гучныя ўсеагульныя працяглыя воплескі пасля кожнай п'есы (у ёй чатыры часткі) і шматразовыя пакліканні аўтара і выканаўцаў былі выяўленнем глыбокага ўражання і захаплення слухачоў і разам ярка перадавалі тое сардэчнае ўспрыманне публікай аўтара і яго памочнікаў – артыстаў, для якога недастаткова адной дасканаласці мастацтва, а патрэбна яшчэ ўсведамленне яго высокага маральнага прызначэння...». Гэты цыкл стаў на нейкі час бадай ці не самым часта выканальным на канцэртах вакальнай музыкі ў Вільні. Не раз выконваў яго віленскі барытон Ахілес Банольдзі, які, дарэчы, шмат зрабіў для папулярызацыі творчасці Манюшкі ў Пецярбургу. У Вільні ж – не толькі як спявак, а яшчэ і як фундатар выданняў манюшковых твораў. У Ахілесавым жа выкананні гучаў «Лірнік...» і пад час канцэрта, які наладзілі віленскія аматары музыкі ў гонар кампазітара перад яго ад'ездам у Варшаву.

Тое, як балюча перажываў Уладзіслаў Сыракомля пераезд кампазітара ў Варшаву, як неабыякава ставіўся паэт да лёсу сябра, відаць з радкоў яго ліста да Яна Хэнціньскага (лістапад 1857 г.). «Вось у гэтую хвіліну, – пісаў паэт, – наш Манюшка, дрыжучы, чакае прысуду вашай публікі. Баюся прадказваць, але Бог ведае, ці будзе даспадобы вашай публіцы, спешчанай італьянскай музыкаю цяжкая, класічная і адначасова хвалюючая музыка (Манюшкі). Знаўцы пахваляць, але ці прымуць шырокія колы? Манюшка належыць патомкам – ён спакойны за суд сучасных і будучых знаўцаў, але яму трэба, каб яго адчулі, зразумелі, палюбілі. Гэта болей значыць, чым апладысменты. Варшава ў гэтую хвіліну маецца вынесці прысуд, але хай памятае, што гэты прысуд будзе яшчэ перасуджаны Еўропаю і наичадкамі. Суддзі, майце на ўвазе!».

Рамансы С. Манюшкі на вершы У. Сыракомлі, як і бальшыня яго вакальных твораў, прызначаных для хатняга выканання, набывалі рысы хатняга рамантызму і спрыялі, хоць і не напярэкі, – перш за ўсё на эстэтычным узроўні, – росту нацыянальнай свядомасці. Грамадзянскія матывы – моцны бок гэтых твораў. Яны пазбаўлены нават намёка на салоннасць. Невыпадкова народнасць у вышэйшым сэнсе гэтага слова рабіла Манюшкавыя творы папулярнымі адразу пасля іх публікацыі, прычым не толькі ў асяроддзі прафесіяналаў і аматараў, але і ў сялянскім асяроддзі. Патрыятычныя, нацыянальныя матывы кампазітарам не дэкларуюцца, а як быццам высвечваюцца знутры. Акампанемент у гэтых творах не ёсць прасты паўтор вакальнай партыі, які ўпарадкаваны сухой рытмаарганізацыяй і гарманічнай падтрымкай спевам. Фартэпіянная партыя заўсёды актыўны ўдзельнік, стварае музыка-паэтычную карціну нароўні з выразна-разнастайнай вакальнай партыяй, дарэчы, заўсёды выгодна напісанай для голасу.

У выбары сюжэтаў для песень Манюшка нярэдка спыняўся на тых тэкстах Сыракомлі, якія мелі тэматычную блізкасць да твораў Яна Чачота. Тут і жніво, і вяселле, і вайна, і жывая прырода, якая нават гаворыць («Каласок», «Перапёлка»). Але калі Чачот амаль ніколі не выступае ў сваіх вершах каментатарам, дык Сыракомля, здымаючы сацыяльную напружанасць (рамантычнае ўвасабленне жанру ілыліі), засяроджваецца на ўнутраным свеце ідэалізаваных герояў. Гумар, дабрыва, спагада, суперажыванне – усё гэта ў поўнай меры дае магчымасць раскрыць выканаўцам (і спеваку, і піяністу) і музыка Манюшкі. Акрамя таго, яна дазваляе быць адначасна і героем выканання, і каментатарам падзей – надзвычайны эфект!

Ведаючы тэматычную арыентацыю кампазітара ці, так бы мовіць, яго сімпатыі да твораў, заснаваных на вуснапаэтычнай традыцыі, рэдакцыя газеты «Kurjer Wileński» (1860, № 12), дзе была змешчана «Народная песня з ваколіц Вільні» ў польскім перакладзе Сыракомлі, выказала зычэнне, што добра было б, калі б яна «магла знайсці месца ў «Хатнім спеўніку» Манюшкі». Але гэта не здарылася, хоць да творчасці Сыракомлі кампазітар звяртаўся яшчэ неаднойчы. «Гімн да Пана Езуса» ён напісаў незадоўга перад сёнам.

Сувязь паміж землякамі ніколі не парывалася. «Я разумею, – пісаў паэт у канцы снежня 1860 года ў лісце да Манюшкі, – што Варшава павінна мець свае цэрні, але і адчуваю, што ў ёй вальней дыхаць грудзям мастака. З часу, як ты нас пакінуў, ты даў столькі бліскучых сведчанняў мастацкага жыцця, што нам і гонар перад Еўропаю, і сорам за сябе, што знакамитага земляка мы раней не ўмелі цаніць».

ПАРАДА

Allegretto

1. Шмат дзяў-чат, пры-го-жых воч, а ў па-гля-дзе
 2. Хто жа-на-ты, той пра-паў, до-лю цяж-ку-
 3. Гэй, не здра-дзіць вер-ны конь, у ва-ду з ім

зор-кі, ноч. До-бра з і-мі ў ле-се, ў по-лі, толь-кі ле-пей дні на во-лі.
 ю спат-каў, не ва-ю-е за ста-рон-ку, бо тры-ма-ец-ца за жон-ку.
 і ў а-гонь, ён ім-чыц-ца, быц-цам ве-цер, і ня-се ця-бе па све-це.

1.2.3. Дзён жа-ніць-бай не гу-бі, я не пад-ма-ну: ле-пей ты ка-
 ня ку-пі, тра-піш на вай-ну, тра-піш на вай-ну.

ня ку-пі, тра-піш на вай-ну, тра-піш на вай-ну.

ЛЮЛІ

Non troppo

pp
sempre piano e legato

mp *p* *mf*

1. Што з лё - сам зма - ган - не? Тва - ё - толь - кі спан - не. Хай сон ця - бе крыл - лем а -
2. Хі - ба ёсць тры - во - га, што дзесь - ці у - бо - га. І слё - зы ду - шу а - гар -

mp *p* *riten.* *pp a tempo*

ту - ліць. Я - кі - я тут вой - ны - спі, бра - це, спа - кой - на. Лю - лі, не - маў -
ну - лі? Чу - жа - я ня - до - ля у сэр - ца не ко - ле. Лю - лі, не - маў -

riten. *a tempo*

p *ppp*

лят - ка, лю - лі, лю - лі, лю - лі!
лят - ка, лю - лі, лю - лі, лю - лі!

mf *p* *mp*

Свет сле - па пас - пеш - ны! Хто спіць, той не грэ - шны, як дзе - ці, што ў хрос - най ка -
 А пер - шай га - дзі - не а - бед быць па - ві - нен, па чар - цы та - ды пе - ра -

20

mf *p* *mf*

шу - лі. За - плю - шча - ны во - чы - і сон - ца не змо - чыць. Лю - лі,
 ку - лім і зноў - ку у ло - жак ця - бе спаць па - ло - жым. Лю - лі,

24

p *pp* *pp* *riten. ppp* *3*

не - маў - лят - ка, лю - лі! Не - маў - лят - ка, лю - лі, лю - лі, лю - лі!
 не - маў - лят - ка, лю - лі! Не - маў - лят - ка лю - лі, лю - лі, лю - лі!

28

riten.

pp *a tempo* *rallent.* *tr*

33

ДОЛЯ

Moderato

1 *f* *pp*

2ед. * 2ед. *

The piano introduction consists of two systems. The first system has a treble clef with a whole rest and a bass clef with a melodic line starting on G4, moving through A4, B4, C5, and ending on B4. The second system continues the bass line with chords and a melodic line. Dynamics include *f* and *pp*. There are two measures marked '2ед. *'.

mp *piu f*

1. Ны - е сэр - ца без па - то - лі, нуд - на льоц - ца слё - зы... Вый - ду клі - кашь леп - шай до - лі
2. Дар - ма пла - чу, за - клі - ка - ю і ў жаль - бе ма - лю я: ве - цер сло - вы ад - бі - ва - е,-

5 *mp* *piu f*

The first system shows the vocal line starting on G4 with a *mp* dynamic. The piano accompaniment has a treble clef with chords and a bass clef with a simple bass line. Dynamics include *mp* and *piu f*. The second system continues the piano accompaniment with a *mp* dynamic.

ўдаль, пад шум бя - ро - заў. Дзе ты леп - ша - я, дзе, до - ля? Як ця - бе па - зна - ем, пры - мем
до - ля а - ні чу - е... Ой ты, пе - сень - ка, маў - чы ты! Ве - цер нам не збі - ці: нам па

8 *cres* *cen*

The first system shows the vocal line starting on G4. The piano accompaniment has a treble clef with chords and a bass clef with a simple bass line. Dynamics include *cres* and *cen*. The second system continues the piano accompaniment.

хле - бам, пры - мем со - ляй, шчы - ра пры - ві - та - ем.
до - лі век раз - бі - тым сэр - цай - кам ту - жы - ці.

11 *do* *f* *p*

The first system shows the vocal line starting on G4 with a *f* dynamic. The piano accompaniment has a treble clef with chords and a bass clef with a simple bass line. Dynamics include *do*, *f*, and *p*. The second system continues the piano accompaniment with a *p* dynamic.

РАНИШНЯЯ ПЕСНЯ

Allegretto, non troppo lento

p
Дзе - ці, ўста -

1 *pp*
sf sf sf sf sf sf fp

вай - це! Хут - ка сві - та - нак, я ўжо га - дзі - ну бе - га - ю
// во - чы, спан - ня й ля - но - ты скон - чыў - ся

4

сам,
час.

бо з-за па -
3 Бо - гам па -

7 *pp*
sf sf sf sf sf sf

гор - ка со - неч - ны ра - нак яс - ны дзень до -
чні - це ваш дзень ра - бо - чы. Хай жа Хрыс - то -

10 *fp*

бры пры - слаў і вам, пры - слаў і вам, яс - ны дзень
 вы крыж бу - дзіць вас, крыж бу - дзіць вас, хай жа Хры -

13

до - бры пры - слаў і вам.
 сто - вы крыж бу - дзіць вас.

pp

p

16

1..2. *p* 3.

Ўрэ - шце ад - крый - це, сон - ны - я //

19

Дзе - ці, ўста - вай -

pp

22

це, бо пра - цы час!

25

Я ўжо га -

28

sf sf sf sf fp *mp*

дзі - ну бе - га - ю сам, дзень до - бры

31

сон - ца па - сла - ла вам; дзе - ці ўста - вай - це, бо пра - цы

34

час, хай крыж Хры - сто - вы ма -

37

цу - е, ма - цу - е вас,

40

ўста - вай - це, дзе - ці, бо пра - цы час,

43

sf *p*

хай крыж Хры -

46

pp

СТО - ВЫ ма - цу - е вас.

49

ppp

pp

52

pp

fz

55

ПЕСНЯ ВОЙТА

Allegro

mf

1. Гэй, хлоп - цы! І хто з вас не ко - сіць? Да -
// - ча - ты, на жні - ва пан про - сіць, каб

вай - це на луг, я ча - ка - ю. І до - сыць спя - ваць у - жо,
быў сноп у сноп, за - клі - ка - ю. І до - сыць тых пе - сень мне,

до - сыць, бо я вам і - накш за - спя - ва - ю! І
до - сыць, бо я вам і - накш за - спя - ва - ю. Ка -

scerzando

кве - ткі, і вет - ру і - гран - не хай бу - дуць у пес - нях ня -
лос - ся і вет - ру і - гран - не за - ба - ва пус - та - я для

10 *scerzando*

змен - на. Па мне, га - спа - дар той, вас - па - не, хто
 свя - таў: той ко - лас най - леп - шы, вас - па - не, што

13

вы - су - шыць квет - кі на се - на, па мне, га - спа - дар той, вас -
 бо - лей да - е мне зяр - ня - таў, той ко - лас най - леп - шы, вас -

16

f

f *riten.* *a tempo*
 па - не, хто вы - су - шыць квет - кі на се - на.
 па - не, што бо - лей да - е мне зяр - ня - таў...

19

f *riten. mf* *f a tempo*

1. *mf* 2.
 2. Дзяў - //

23

КАЛАСОК

Allegretto

1

mf

fp

6

p

tr

tr

p

1. Ко - лас жыт - ні,
2. Ды не ма - е
3. Ле - пей быць сяб -

11

piu lento

што з та - бо - ю? Па - кі - да - еш по - ле? По - куль жыц - це
час да - зво - лу за - тры - мац - ца ў ма - і - ад зяр - няц ця -
лом вяс - но - вым, мыць ся - бе ра - сі - цай, чым стаць ко - ла -

piu lento

15

ral

знаў тра - во - ю, рос рас - лі - най ма - ла - до - ю, то бы - ла і
- жэ - е ко - лас, ні - бы з ду - мак не - вя - сё - лых га - ла - ва сі -
- сам жыт - не - вым і пас - ля ча - лом вас - ко - вым да зям - лі хі -

ral

Темпо I

len - - - tan - - - do

во - ля, то бы - ла і во - ля. На - бі - ра - е
 - ва - я, га - ла - ва сі - ва - я. За - сму - ціу - ся
 - лиц - ца, да зям - лі хі - лиц - ца. Ле - пей жар - ты

19

len - - - tan - - - do

ко - лас мо - цы, пад - рас - та - е гэ - так, што ўсмі - ха - ец -
 ён на вет - ры, зжоўк - нуў важ - кі ко - лас: на - сту - пі - ла
 ма - ла - ды - я, жар - ты і сва - во - ля, чым у - жо раз -

23

rallent.

- ца ён сон - цу і хі - нец - ца, а - ба - рон - ца, да кра - су - няў -
 спе - ласць ле - та, дум - кі шіс - нуць не - прык - мет - на, го - лаў хі - ляць
 - мо - вы ты - я, што вя - дуць здаў - на ста - ры - я пра жыц - цё і

27

rallent.

p *piu mosso*

кве - так. Дождж я - го ба - дзё - рыць, мы - е,
 до - лу. У спа - ко - це лет - няй мле - е,
 до - лю. За - глу - шай жа, смех, са - бо - ю

31

fp *mp piu mosso* *tr* *p scherzando*

ве - цер за - баў - ля - е, ну, а пес - ні ма - ла - ды - я жаў - ра - нак спя -
 гнец - ца сум - ны ко - лас і ў вя - сё - лай пес - ні жне - яў чу - е смер - ці
 поз - ніх ду - мак про - зу: ле - пей сэр - ца ма - ла - до - е, чым ста - рэ - чы

36

- ва - е. Дождж я - го ба - дзе - рыць, мы - е, ве - цер за - баў - ля - е, ну, а
 го - лас. У спя - ко - це лет - ный мле - е, гнец - ца сум - ны ко - лас і ў вя -
 ро - зум. За - глу - шай жа, смех, са - бо - ю поз - ніх ду - мак про - зу: ле - пей

41

cresc.

cres - - - - - cen - - - - - do

пес - ні ма - ла - ды - я жаў - ра - нак спя - ва - е.
 сё - лай пес - ні жне - яў чу - е смер - ці го - лас.
 сэр - ца ма - ла - до - е, чым ста - рэ - чы ро - зум.

46

rallent.

sf

p

mf

tr

Tempo I

52

tr

tr

p

ПЕРАПЁЛКА

Allegretto

1 *p* scherzando

mp mol - - to ral - - len -

1. Пе - ра - пёл - ка ў моц - ным жа - лі,
 2. "Вы спя - вай - це, жні - це жы - та!
 3. "Пі - це, жне - і, пей - це пес - ні,
 4. Пла - ча ў жы - це, ен - чыць птуш - ка -

5 *mol* - - to ral - - len -

tan - - do *a tempo*

бо гняз - до ёй рас - тап - та - лі, і ў ня - шчас - ці
 Пан ба - га - ты ваш і сы - ты. Пе - ра - сох - лі
 бо да - лё - ка го - лад вес - ні. Як вяс - на рас -
 чу - еш, вой - це, пан - скі служ - ка? Ты ім - чы - ся

9 *tan* - - do *a tempo*

f

нам злас - лі - ва вы - шча - беч - ва - е за жні - ва, пла - ча ў жы - це,
 студ - ні ў спэ - ку, пес - ный сма - гу збіць ня - лёг - ка. Хай збя - рэц - ца
 - плюш - чыць во - чы, го - ры збож - жа днём і ноч - чу за мя - жу да -
 ў двор праз грэб - лю, пры - ня - сі ад па - на стрэль - бу і за - стрэль у -

12 *f*

пра - клі - на - е, от жа пту - шач - ка я - ка - я,
 толь - кі збож - жа, пан па - це шыць вас вяль - мож - на,
 - лё - ка зво - зяць, а зва - ны па вёс - ках зво - няць:
 - сім на - дзі - ва пе - ра - пёл - ку шча - бят - лі - ву,

16

rallent. пла - ча ў жы - це, пра - клі - на - е, от жа пту - шач - ка я -
 даць ві - на вам за - га - да - е, От жа пту - шач - ка я -
 смерць жні - во рас - па - чы - на - е, От жа пту - шач - ка я -
 сціх - не хай, не пра - клі - на - е, От жа пту - шач - ка я -

19

p *rallent.* *lento*

a tempo
 - ка - я!
 - ка - я!
 - ка - я!
 - ка - я!

22

a tempo *tr* *di - mi -*

26

- nu - en - do *pp*

ВЕЧАРОВАЯ ПЕСНЯ

Andantino *p*

1. Ноч - чу па ро - сах, спеў наш, раз - нос - ся!
2. Бліз - ка ўжо ха - та, род - ны - я ша - ты,

1 *p*

dolce

Хай рэ - ха сі - лу не тра - ціць. Вёс - ка ўда - ле - чы, ў ха - це ля пе - чы
сэр - ца ча - ка - е па - то - лі. Ма - ці ста - ра - я там за - пы - та - е:

5 *dolce*

на - ша руп - лі - ва - я ма - ці. Заў - тра ўжо свя - та, жы - та не зжа - та -
"Коль - кі на - жа - лі у по - лі?" Ма - ці ска - жу я: "Ру - чак шка - ду - ю,

9

хай па - кры - се да - спя - ва - е, хай па - сва - во - ліць
шко - да пад спё - ка - ю тва - ру. Не йшла ра - бо - та,

13

(2-я зв. poco rit.)

ве - цер у по - лі, хай там жаў - рук па - спя - ва - е,
жаць не ах - во - та, збі - ла дзя - во - ча - я ма - дзя - ра,

16

(2-я зв. poco rit.)

p *dolcissimo* (2-я зв. a tempo)

хай па - сва - во - лись ве - цер у по - лі, хай там жаў - рук па - спя -
не йшла ра - бо - та, жаць не ах - во - та, збі - ла дзя - во - ча - я

19

p *dolcissimo* (2-я зв. a tempo)

(2-я зв. poco rit.)

(2-я зв. a tempo)

ва - е!
ма - ра".

22

(2-я зв. a tempo)

25

poco rit. *pp*

ПЕСНЯ МАРЫІ

Allegretto

p Сон - ца свя - точ - на

dolce

Con ped.

simile

све - ціць, хо - ра - ша ўкол і лю - ба. Бо - жа, тва - е мы

дзе - ці - я сён - ня йду да шлю - бу. Гос - цей - кі со - чаць

во - стра, ці ма - ла - ды шле вес - ці. Друж - кі ма - е і

1

5

9

13

rallent. *a tempo, un poco più lento*

сє - стры, ко - сы па - ра за - пле - сці. Едзь - це да мо - гліц,

17

rallent. *a tempo, un poco più lento*

ко - ні! Едзь, друж - ка, едзь жа мі - лы! Я ма - це - ры ў па -

21

ral - - len - tan - - do **Темпо I** *pp*

кло - не схі - лю - ся да ма - гі - лы! Ма - ці на шча - сце

25

ral - - len - tan - - do *pp*

ве - тла ру - ты вя - нок у - зло - жыць, - мой Ян - ку, ра - нак

29

ac - ce - le - ran - do

све - тлы нам до - лю на - ва - ро - жыць. Ле - сам ім - чы - це -

33

rallent. a tempo

по - лем: да - ро - га не - ма - ла - я! Зві - няць зва - ны ў кас -

37

f rallent. lento

це - ле, і ксёндз даў - но ча - ка - е! І ксёндз даў - но ча -

41

a tempo

ка - е!

> dolce

p a tempo rallent. pp lento

45

ПЕСНЯ ПАХОДУ ЛІЦВІНАЎ

Allegro

musical notation for the first system, including piano accompaniment and vocal line.

Лес шу - міць не пер - шы раз; князь у бой па -
 У му - рах сха - ваў - ся лях, ды ў я - го - ным

musical notation for the second system, including piano accompaniment and vocal line.

клі - каў нас; уз - мац - нім - ся сён - ня ду - хам, заў - тра хва - ляй
 сэр - цы страх; ля - ха то - га мы за хві - лі і змаг - лі, і

musical notation for the third system, including piano accompaniment and vocal line.

пу - сцім ю - ху - дык у до - бры час! Дык у до - бры
 па - ла - ні - лі, зда - бы - лі мы гмах! Зда - бы - лі мы

f rallent. *lento e f*

musical notation for the fourth system, including piano accompaniment and vocal line.

a tempo

час! Сме - ла, ко - сю, йдем у бой! Ба - я - вы та -
 гмах! Зна - ю нем - цаў до - бра сам, бо кра - су - няў

16 *a tempo*

ва - рыш мой! Во - раг ёсьць не для пры - яз - ні, га - спа - дар - не
 мно - га там; нем - ца мы ў кры - ві ўта - пі - лі, пры - га - жу - няў

20

f *lento*

для ба - яз - ні, сме - ла, муж - на стой! Сме - ла, муж - на стой!
 за - ха - пі - лі - за - ста - нуц - ца нам! За - ста - нуц - ца нам!

24 *ff* *molto ritenuto*

Як пай - шлі мы

29 *f*

да - лей зноў аж да гдань - ских да му - роў - як на - па - лі

34

мы зня - нац - ку, спа - лат - неў тут вой кры - жац - кі: а - ня - меў без

38

f rallent.

слоў, а - ня - меў без слоў.

42

f ad libitum

ff

46

МАТЫЛЬ

Vivace, ma tranquillo

mf

1. Хлоп - ча ру -
2. Хай жа ля -

ppp mormorando

ха - вы, кінь жа сва - во - лю,
та - е, хай жа ля - та - с,

ма - тиль між кве так лё - та - с
коль кі га - дзін жыц - цё ён ад - чу -

p

ў по - лі - вась та - я хві - ля!
ва - е, па - куль у сі - ле,

p dolce

Я - ка - я хві - ля! Ты па - гля -
па - куль у сі - ле. Крыл - цы нат -

дзёў бы: ра - дасць я - ка - я,
хнё ны: ён у - тра - пё - ны,

16 *pp*

хай я - го крыл ле зо - ла - там
це - шыц - ца хо ча траў - кай зя -

19 *con anima*

ззя - е - не бі ма -
лё - най - не бі ма -

22 *mf*

ты - ля! Не бі ма - ты - ля!
ты - ля! Не бі ма - ты - ля!

24 *p*

ди - ми - ну - ен - до

27

mf

3. Веч - насць я - му для нас быц - цам
 4. Ма - рыць аб ру - жах - смок - ча - цы -

30

хвіль - ка, жы - ці шмат вёс - наў хо - ча ма -
 ку - ты, п'е за - са - ло - дай кро - плі ат -

33

p тэль - ка, трым - ціць ён крыл - лем, трым - ціць ён
 ру - ты, трым - ціць ён крыл - лем, трым - ціць ён

37

p dolce крыл - лем, з кве - так і тра - ваў ён па - рыць па -
 крыл - лем! Па - куль жа, хлоп - ча, ве - рыць ён

41

pp

f con anima

рад - ку сло - дыч ха - цеў бы
бу - дзе ў кве - так баль - за мы

45

con anima

cresc.

піць да а - ста - тку - не бі ма -
грэх я - го пу - дзіць! Не бі ма -

48

ты - ля! Не бі ма - ты - ля!
ты - ля! Не бі ма - ты - ля!

51

di - - ni - - nu - - en - do

54

mf

5. Ка - лі б меў роў - ны век ён з лю - дзя - мі

57

і, стаў - шы роў - ным ве - да - мі

61

P

з на - мі, піў мёд з ба - дыл - ля, піў

64

P *f*

мёд з ба - дыл - ля - хай не пры -

67

ждаў бы жыць ра - ні - цо - ю!

70 *pp*

con anima *f*
Хлоп - ча, та - ды ўжо сва - ёй ру -

73 *con anima* *cresc.*

ко - ю за - бі ма - ты - ля! За - бі ма -

76

ты - ля!

80 *di - ni - nu - en - do* *ppp*

КАЛЯДА

Allegretto *p*

SOPRANO

Пе - рад ва - мі спя - ва - ем ста - ра -
 ь - ры - я Свя - та - я мод - лам

ALT

Пе - рад ва - мі спя - ва - ем ста - ра -
 ь - ры - я Свя - та - я мод - лам

p

свєц - кім звы - ча - ем, ў Но - вы Год до - рым пес - ній спа - дзе
 ва - шым спры - я - е, хай я - е на - ша прось - ба у - зру

свєц - кім звы - ча - ем, ў Но - вы Год до - рым пес - ній спа - дзе
 ва - шым спры - я - е, хай я - е на - ша прось - ба у - зру

p

вы; як на - дзе - ю ад - чу - ем, вась та - ды ка - ля - ду - ем, на - шы
 шыць, хай у час і шча - слі - ва збож - жа дасць на - ша ні - ва, а

вы; як на - дзе - ю ад - чу - ем, вась та - ды ка - ля - ду - ем, на - шы
 шыць, хай у час і шча - слі - ва збож - жа дасць на - ша ні - ва, а

p

mf

слу - хай - це спе - вы! І ня - хай Бо - жы
чно - ту - ва - шы ду - шы. Па - над ме - стам, над

слу - хай - це спе - вы!
чно - ту - ва - шы ду - шы.

15 *mf*

Сы - не сва - ё сэр - ца ад - чы - ніць, гэ - ты скарб не - вы -
вёс - кай хай лу - на - е Дух Бос - кі, ла - ску роў - ны рас -

20

чэр - пны, ба - га - ты;
сы - пле ў на - ро - дзе; *mf*

хай жа зор - ка вам ззя - е, пром - нем
ці бя - се - да, ці пра - ца - бу - дуць

24 *mf*

1.

ва - шы ўсвят - ля - е і га - ло - вы, і ха - ты.
сэр - цы яд - нац - ца у лю - бо - ві і зго - //

29 *poco rit.*

2. *a tempo*

Хай Ма - ѡ Хай жыц - цё, як маг - чы - ма, пад - ма -
Хай Ма - ѡ ѡ - дзе. Хай жыц - цё, як маг - чы - ма, пад - ма -

34 *p*

цу - е гра - шы - ма, з ла - скі Бо - га, ўсе лю - дзі, зы -
цу - е гра - шы - ма, з ла - скі Бо - га, ўсе лю - дзі, зы -

38

42

члі ва гро - шай мно - га збя - ры - це, ка - лян -

члі ва гро - шай мно - га збя - ры - це, ка - лян -

46

дар вы ку - пі - це - дні ад - ліч - ваць шча - слі -

дар вы ку - пі - це - дні ад - ліч - ваць шча - слі -

rall. *a tempo*

rall. *a tempo*

rall. *f a tempo*

ва.

ва.

50

mf

ЛІРНІК ВЯСКОВИ

ІДЬЛЯ

I

Allegro moderato $\text{♩} = 66$

The musical score is written for voice and piano. It consists of four systems of music. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part is written in a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 6/8. The tempo is marked 'Allegro moderato' with a metronome marking of 66. The score includes various dynamics such as *ff*, *sf*, *p*, and *f*. There are also performance markings like 'Ped.' and '*' in the piano part. The lyrics are in Ukrainian and describe a lute player.

Лі - ра ма - я для
спе - ваї, ця - бе з ча - рої - ных дрэ - ваї на - пэў - на змай - стра - ва - лі.
Як я вазь - му у ру - кі, як
вы - да - сі ты гу - кі, праз сэр - ца пой - дучь хва - лі.

Чут - на ра - дасць та - ка - я, ні -

18

leg. * *leg.* *

бы ду - ша і - гра - е туж - лі - ва і вя - сё -

22

rit. *a tempo*

rit. *a tempo* ***ff*** ***f***

ла. Я шча - слі - вы, ба - га - ты,

26

mf *diminuendo*

leg. * *leg.* * *leg.* * *leg.* * *leg.* * *leg.* * *leg.* *

як ад ха - ты да ха - ты ха - джу й ха - джу па сё - лах!

30

lento ***f*** **Tempo I**

lento ***sf*** ***f*** ***ff*** ***f***

Tempo I

З лі - ра - ю мне па - то - ля: і

34 *p*

ped. * *ped.* * *ped.* *

дзень, і ноч, і бо - лей лі - ра заў - жды і - гра - е.

38 *ff* *p*

Поў - няц - ца гру - дзі ва - рам, і

42 *p*

ped. * *ped.* * *ped.* *

твар га - рыць па - жа - рам, аж - но кроў за - кі - па - е.

46 *f* *p*

1 хоць ру - ка а - дра - н - це - е, і

50

And. * *And.* *

сэр - ца хоць са - мле - е, і - гры сва - ёй не спы - ня -

54

rit. *a tempo*

rit. *a tempo* ***ff*** ***f***

ю, граць заў - сё - ды га - то - вы,

58

mf

And. * *And.* * *And.* * *And.* *

бо я лір - нік вяс - ко - вы, я пры лі - ры ска - на - ю.

62

lento e f

lento ***sf*** ***f*** ***ff*** *rallent.* ***P***

And.

II

Allegretto $\text{♩} = 100$

1 *p* *sempre legato e molto tranquillo*
ppp

p dolce
 Ма - я лі - ра для спе - ваў, з ча - роў - на - га ты

6

дрэ - ва! Хай па - слу - ха - юць лю - дзі! Ні - бы

10

ў не - бе ста - ец - ца, хто ця - бе да - кра - нец - ца, веч - на

14

па - мя - таць бу - дзе. Я - го дум - ка ўзня -

18

-сец - ца, ка - хаць за - хо - ча сэр - ца, і ту - га а - па -

22

-ну - с. Ні - бы з бя - дой я - ко - ю, як з кін -

26

-жа - лам, з та - бо - ю а - ні - хто не жар - ту -

30

e.

34

Poco meno mosso

Кін - жал той це - ла рзз - не, а

38

Poco meno mosso

ў ду - шу толь - кі пес - ня ва - стры - нё - ю пра - б'ец - ца.

42

Яш - чэ бя - да та - ка - я, што свет і не га -

46

- да - е: што ж у лір - ні - ка ў сэр - цы?

50

Хі - ба свет ве - даць мо - жа, што ў гру - дзях ма - іх го - жа, бу - ду я

54

пры на - го - дзе граць ад сэр - ца, граць мно - га, у кас -

59

- це - ле для Бо - га, для лю - дзей у гас - по - дзе,

63

dolcissimo **a tempo**

dolce

граць заў - жды для а - дзі - най, каб я -

68

P

- на ў пес - ні дзіў - най бы - ла гу - кам аб - ня - та,

73

pp

ка - лі жы - та зжы - на - е ці пас - ля спа - чы -

77

dolcissimo

-ва - е, ці гу - ля - е заў - зя - та. Па - гля - дзі - це з на -

81

стро - ем: ля я - е хлоп - цы ро - ем, ну і смеш - ны - я дзе - і:

86

той ву - сы сва - е хва - лить, гэ - ты ша - блю са

91

ста - лі, а той срэ - бра ў на - дзе - і. Мне
// - вы!

un poco piu mosso

95

sempre p

бо - лей Бог пры - зна - чыў: за - знаць свой

100

го - нар спя - ва - чы! Я не па - ні - жа - ю ні

105 *cres* - *ten* - *do*

спе - ву, ні сло - ва - гор - ды лір - нік вяс - ко

109 *f* *di* - *mi* - *ni* - *en* - *do*

вы, я лір - нік вяс - ко - вы, я пры лі - ры ска -

114 *mf* *ad lib.* *colla parte* *sff*

на - ю!

118 *f*

III

Andantino $\text{♩} = 60$

P dolente

Лі - ра ма - я для спе - ваї, ты з ча - ра - дзей - ских дрэ - ваї!

А на - дзе - я сла - ба - я! Мо - жа ў та - бе шмат бла - го - га?

Ці звар - ну - ся да Бо - га, ці лю - дзям за - спя - ва - ю, то - ны тва - е глу -

-хі - я зну - дзяць сэр - цы люд - скі - я,

20 *pp* *dolcissimo*

не збя - руць у су - пол - - ле, бо так па - чу - е

25 *p* *m.d.*

кож - ны, быц - цам слу - хаць ня - мож - на, о, до - ля, ой ты,

29 *tr*

до - ля! О, до - ля, ой ты, до - ля!

33 *pp* *mf* *tr*

p
Я ў кас-це-ле сам-на-сам

38 *pp*

ля ал-та-ра ча-сам да Бо-га спеў скі-ру-ю,

43 *tr*

ксе́ндз су-ро-ва па-гля-не, што я ар-га-на гран-не

47

то-нам сум-ным мар-ну-ю. Як пай-ду я на свя-ты,

51

дэ гу - ля - юць дзяў - ча - ты, *p >* МО-

55 *sf* *pp* *dolcissimo* *m.d.*

ладзь шча - слі - ва ска - ча, я зноў кля - ну ім - гнен - ні

60

пе - сня - твор - ча - га ўмен - ня ці ў крыў - дзе ці - ха пла - чу, ці

64 *tr*

ў крыў - дзе ці - ха пла - чу.

68 *mf* *tr*

mp ac - - ce - - le - - ran - - do
 Спеў дзяў - чы - на ча - ка - е, хоць ду - шу за - мы - ка - е,

73 *p* *cres* - - *cen* - - *do*

Presto *molto* ri - te - nu - to *lento e f*
 а ўва мне боль глы - бо - кі - мой спеў ад - ной дзяў -

78 *molto* ri - te - nu - to *f* *lento*

meno f *Vivace, parlando*
 -чы - не, мой спеў ад - ной дзяў - чы - не, гро - шы тры я - на кі - не, ды

83 *mf* *Vivace* *sf sf sf sf*

riten. **Lento** *p Recit.*
 ідзе з дру - гім у ско - кі. Ска - жа ста - рац я - кісь - ці:

88 *riten.* *sf* *p*

Andantino

p

Му - зы - кан - ты ка - лись - ці для ду - шы зна - лі сло - вы!

92 *p molto semplice*

Сён - ня йдзе на пры - го - ды ма - ла - дзён без - ба - ро - ды,

96

scherzando

я - му б рог пас - туш - ко - вы!"

100 *p*

Tempo I *un poco piu animato* *p dolce*

І ўсе так пры спат - кан - ні -

Tempo I *un poco piu animato*

105 *p murmurando*

гэ - ты хва - ліць, той га - ніць, - я ж хі - лю - ся ў па -

108

-кло - не, я ж хі - лю - ся ў па - кло - не.

111

pp Ды вя - лі - ка - я ла - ска, што ўлад - кі хтось па -

114

-пля - скаў, сэр - ца сцяў у па - ло -

117

riten. *f* *colla parte*

Coda (a tempo)

не. Ма - я лі - ра - пры - зван - не! Ця - бе б

120 *p* a tempo *pp*

стру - шчыў да - зван - ня, ты мой крыж - я тры -

123 *cresc.* *f*

ва - ю! Ты пра -

126 *pp* *p* *un poco piu animato*

-мень мой ду - хо - вы, бо я лір - нік вяс -

129 *fiero*

132 *crescendo* *f* *accel.* *p*

- ко - вы, я пры лі - ры ска - на

ac

135 *res* *cen* *do*

- ю! Я лір - нік вяс - ко - вы,

ce - - - le - - - ran - - - do

Presto *ad libit.* *lento* **Tempo I**

я пры лі - ры, я пры лі - ры ска - на - ю!

138 *sf* *fp* *lento* *f* *ff*

143 *p* *Ped.*

IV

Allegro ♩=120

1 *f*

5 *p*

Ма - я лі - ра для спе - ваў, з ча - ра - дзей - ска - га дрэ - ва! Ты заў -

10 *m.f.*

- сё - ды са - мно - ю! Праз ця - бе ма - ю

15 *m.f.*

сі - лу, ка - лі ж ля - гу ў ма - гі - лу, ты сла - вай будзь ма - ё - ю.

mf

Гэй, шы - ро - ка па све - це вод - гук твой раз - ня -

20

rallent. *a tempo* *p*

сец - ца, сло - вы пес - ні па - мно - жыць. Пес - ня

25

rallent. *a tempo*

cres *cen* *do*

з кра - ю да кра - ю пой - дзе аж да Ду - на - ю, ці да Кі - е - ва,

30

p *cres* *cen* *do*

f

мо - жа, ці да Кі - е - ва, мо - жа.

35

f

mf

По - тым ўле - ты я - кі - я прый - дуць лю - дзі чу -

40 *p*

- жы - я, збя - руць лю - дзей ля до - му: "Хо - чам

45

гля - нуць на дзі - ва, дзе ваш лір - нік зыч - лі - вы, лір - нік, све - ту вя -

50

- до - мы".

mf

Вось та - ды люд мяс - цо - вы пач -

55

не ўспа - мін вяс - ко - вы, рас - пус - ціць па - га - лос - кі,

p *rallent.* *a tempo*

60 *rallent.* *a tempo*

і шап - тац - ца люд бу - дзе: "Скуль да - лё - кі - я лю - дзі зна - юць

p *pp*

65 *p* *cres* *cen* *do*

пес - ні іх вёс - кі, зна - юць пес - ні іх вёс - кі?"

70 *f* *f*

Го - нар вёс - кі ба - га - ты: дзе - ці,

75 *f* *p*

хлоп - цы, дзяў - ча - ты - у - се з людзь-мі чу - жы - мі, у - се з людзь-мі чу -

80

жы - мі бу - дуць згад - ваць з бы - ло - га слаў - на-га лір - ні - ка то - га, што спя -

85

f

ваў па - між і - мі, па - вя - дуць люд пры -

90

un poco piu lento

un poco piu lento
p

бы - лы да цвін - тар - най ма - гі - лы, да кры - жа і да клё -

95

ad lib.

ну, гор - да ўзні - муць га - ло - вы: "Тут наш лір - нік вяс - ко - вы граў на

meno mosso

100

colla parte

lento *rallent.* **Allegro**

лі - ры да ско - ну, граў на лі - ры да ско - ну".

106

lento *rallent.* **ff**

НАША ЗЯМЛІЦА

Lento

ad libitum

Ў на - шай ай - чы - не і ска - лы й пус - ты - ні, бед - на - я
 Быў я ў ба - га - тай гер - ман - цаў кра - і - не, там люд ра -

гле - ба, ха - ты ўсе з ча - ро - ту, пя - чэ днём сон - ца над на - мі, не
 зум - ны пра - ца - ваць у - ме - е, жыц - ця там поў - на, і люд - на, і

сты - не, а ноч - чу стра - шыць пя - рун і гры - мо - ты. Не бач - на
 чын - на, май - стэр - ства і ра - мя - ства там квіт - не - е. Шы - ро - кі

кве - так, тут у - сю - ды го - ла, пес - ню са - лоў - кі ву - ха не па -
 ган - даль, мчац - ца па - ра - во - зы, і ў му - ра - ва - ных там жы - вуць бу -

чу - е, а - дзін ві - хор тут рап - тоў - ны бу -
до - вах, а ў нас ваў - ку толь - кі ёсць, мо - жа,

13 *cres - - -*

шу - е а - бо а - рол па - дасць у дзю - нах
схо - ва, дом пас - ту - ху пус - ты - ня і па -

15 *cen - - - do rallent. f*

го - лас. Ды лю - бы хо - лад і спё - ка у
гро - за. А - ле ў кра - і - не ма - ёй доб - ра

17 *a tempo dolce, con anima sf pp (mf 2-я зв.) simile*

ле - це і лю - бы род - ны гром і блі - ска -
сэр - цу, сва - бод - ней ды - хаць і валь - ней дзі

19

- ві - цы. Вя - лі - кі свет наш, го - жа ўсюль на
 - віц - ца. Вя - лі - кі свет наш, го - жа ўсюль на

21

con agitato

све - це - ды за ма - ю лепш не зной - дзеш зям -
 све - це - ды за ма - ю лепш не зной - дзеш зям -

23

p

(f 2-я зв.)

лі - цы, ды за ма - ю лепш не зной - дзеш зям -
 лі - цы, ды за ма - ю лепш не зной - дзеш зям -

25

f

лі - цы.
лі - цы.

27

cresc.

ГІМН ДА ПАНА ЕЗУСА

Andante

3 Ой - чам ад-веч - ным дзе-ліць пра-сто - лы,
Кры - жам рас-пя - ты ў ка - ро - не з цер - ні,

на твар спа-да - юць а - нё - лы. Я - го - ным і - мем
здэк з я - го не мі - ла-сэр - ны, ця - чэ кроў з ло - ба,

пек - ла ўстры-во - жым - гэ - та сын Бо - жы.
слё - зы-з па - век, - гэ - та ча - ла - век.

13 *mf* *dim.*

Poco più mosso, animato

Ты, хто ўсё люд - ства ўзяў пад а-пе - ку, на крыж пры-бі - ты

17 *p*

Бог - ча - ла-ве - ку! Ў на - ша сэр - ца йдзі, хай я - но бу - дзіць

20 *cresc.* *mf*

лю - басць у лю - дзях. Хай бу - дзе лю - басць у

23 *p* *pp* *poco rit.* *mp* *p* *poco rit.*

a tempo

лю - дзях.

26 a tempo riten.

Темпо I

А ка - лі ў на - шым жыц - цё - вым ко - ле крыж ра - зап - не нас, а

29

церь у - ко - ле, каб шлях а - до - лець го - дна цар - ні - сты,

32

по - магдай нам, дай, о Хры - сту!

35

КАРАЛІ

Як і -шоў я ў бой кі - пя - чы, як праш - чаў - ся

з хат - кай, тут Га - ну - ля ма - я зпла - чам: "Пой - дзеш гі - нуць, брат - ка! А - ле бу - ду

я ма - ліц - ца па та - бе з тры - во - гі, ты ж пры - нось за то гас - цін - ца -

шнур ка - ра - ляў доў - гі".

З ласкай Божай паручыла
Грамадзе радзімай:
Палі ворагавы сілы,
Горад здабылі мы.
Як прысіхнулі гарматы,
Браму як зламалі,
Хто саетаў, хто дукатаў—
Я шукаў каралі.

Хоць і ў шчасці не радзіўся,
А шукаю смела...
Шнур караляў замігціўся,
Як бы вішань спелых.
Тут здабычыну схапіўшы,
Не чакаю далей.
Чым хутчэй спяшу к наймільшай—
Даць ёй шнур караляў.

Па гасцінцы, па дарожцы
Кульгаю дадому...
Загудзелі званы ў вёсцы,
Як па нежывому.
Прыбліжаюся к хаціне,
Аж тут людзі здаля:
“Твая Ганна ў дамавіне,—
Не трэба караляў!”

Ой, заплакаў, ой, заенчыў
Цяжэй цяжкай хмары,
Перад цэркаўкай уклечыў,
Дый спяшу к алтару;
Да свяцейшай да Марыі
Збліжаюся ў жалі
І завесіў ёй на шыі
Тых я шнур караляў.

МАТЫСАК

Allegro con brio

piu tranquillo

mp

mf

1. Жыў Ма - ты - сак не - жа - на - ты, у лю - дзей быў на пры - кме - це, і пры -
2. Па - ка - ха - ла хлоп - ца сме - ла пры - га - жу - ня, суд пры - ро - ды: "Мой Ма -
3. "Мой Ма - ты - сак, хоць я - кі - я кінь лю - боў - ны - я пры - го - ды, у ця -
4. Піў з ад - ча - ю аж да но - чы, на па - це - ху - цэ - лы ты - дзень і па -

стой - ны, і ба - га - ты, і шчас - лі - вы ў гэ - тым све - це; го - ра
ты - сак! Я б ха - це - ла стаць тва - ё - ю на - заў - сё - ды!" Хтось - ці
бе ёсць за - ла - ты - я, пой - дзем ра - зам да гас - по - ды!" Су - ця -
іў у - сё, хто хо - ча, ста - віў ён у - сё, хто прый - дзе; грош а -

mp *mp*

ён не знаў, тур - бо - ты, быў лю - бі - мы ад ка - лыс - кі, і не -
 ін - шы сyp - нуў гро - шы, і кра - су - ня ўжо ня - бліз - ка - а Ма -
 шаў су - сед у - важ - на у аб - дым - как і пры - ціс - как. "Мой су -
 стат - ні даў для пла - ты, і бы - ло вяр - тац - ца сліз - ка без ка -

13 *p* *pp* *mp* *p*

cresc.
rall. *dim.* *pp* *sf* *f* **Tempo I**

ве - ры - лі, каб по - тым 1,2,3,4. Лёс пры - веў на край Ма - тыс - ка, лёс пры -
 ты - сак стаў - ся гор - шы.
 се - дзе, до - бра ка - жаш!"
 пей - чы - ны да - ха - ты.

17 *rall.* *mp* *pp* *lento* *sf* *f*

Allegro con brio

sf *mp* *sf*

веў на край Ма - тыс - ка.

21 *ff*

Poco meno mosso

mp

5. І зва - ліў - ся ён ад тун - ку, ад на - по - яў роз - ных
 6. І па - ду - маў ён да ско - ну: "Каб зга - да - лі ў час жа -
 7. Ён па - мёр, як ёсць вы - слоў - е. ні - бы той свя - ты ту -
 8. Пад дзяр - ні - най пад зя - лё - най мес - ца ён за - няў ня -

(26)

mp *p*

mf

про - бы, гля - нуў ле - кар для ра - тун - ку і знай -
 лоб - ны, я тас - та - мент па за - ко - ну для ся -
 рэц - кі, і па - кла - лі ва ўзга - лоў - е, што з а -
 мно - га, не бы - ло па ім і зво - наў: не пла -

30

sf *mf* *mp*

un poco piu lento

p

mp

шоў аж тры хва - ро - бы, ўзяў - шы ко - ней за ля - чэн - не, з'е - хаў
 броў скла - ду а - со - бны." Ды бы - ло, а - кром са - ба - кі, ўсё ад -
 нуч ма - гло сус - трэц - ца. На хаў - ту - ры не па - кі - нуў ён су -
 ціў ні - хто ні - чо - га. Ля ка - плі - цы па - ха - ва - лі, крыж я -

33

un poco piu lento *p* *pp*

mp *rallent.* *dim.* *pp* *lento*

з і - мі ў свет ня - бліз - ка, хоць і вы - ка - заў зы - чэн - не. 5,6,7,8. Лёс пры -
 да - дзе - на для сы - скаў - спер - ла дух у не - ба - ра - кі:
 се - дзям і а - грыз - ка - стар - цы не - спі да - ма - ві - ну.
 ло - вы там за - бліс - каў, на кры - жы тым на - пі - са - лі:

37 *mp* *p* *rallent.* *pp* *lento*

Tempo I

sf *f* *sf* *mp*

вёў на край Ма - тыс - ка, лёс пры - вёў на - край Ма - тыс

41 *sf* *f* *f*

Allegro con brio

ff

ка.

45 *ff*

ПАРАДА

Верш і музыка напісаны да 2 лютага 1852 г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy V. Wilno, 1858.*

ЛЮЛІ

Верш пад загалоўкам “Нявіннай душачцы” напісаны ў 1846г., музыка – між 1846 і 1850 гг. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy III. Wilno, 1851.*

ДОЛЯ

Першы варыянт верша напісаны ў 1850 г., другі – у 1854 г., музыка 2 лютага 1858 г. [?] Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy V. Wilno, 1858.*

РАНИШНЯЯ ПЕСНЯ

Фрагмент незакончанай кантаты “Год у песні”. Напісаны ў 1852 г., музыка – не пазней 1854 г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy II. Wyd. 2. Wilno, 1854.*

ПЕСНЯ ВОЙТА

Фрагмент незакончанай кантаты “Год у песні”. Напісаны ў 1852 г., музыка – не пазней 1854 г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy II. Wyd. 2. Wilno, 1854.*

КАЛАСОК

Фрагмент незакончанай кантаты “Год у песні”. Напісаны ў 1852г., музыка – не пазней 1854г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy II. Wyd. 2. Wilno, 1854.*

ПЕРАПЁЛКА

Фрагмент незакончанай кантаты “Год у песні”. Напісаны ў 1852г. пад загалоўкам “Жніўная песня”, музыка – не пазней 1854 г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy II. Wyd. 2. Wilno, 1854.*

ВЕЧАРОВАЯ ПЕСНЯ

Фрагмент незакончанай кантаты “Год у песні”. Напісаны ў 1852 г., музыка – не пазней 1854 г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy II. Wyd. 2. Wilno, 1854.*

ПЕСНЯ МАРЫІ

XXVII раздзел гавэнды (гутаркі) “Сповідзь пана Корсака, полацкага харужага”, напісаны ў ліпені 1853 г., на музыку пакладзены да 22 верасня 1854 г. Першапублікацыя – *Śpiewnik domowy V. Wilno, 1858.*

ПЕСНЯ ПАХОДУ ЛІЦВІНАЎ

Фрагмент паэмы “Дачка Пястаў”, якая была закончана 22 мая 1855 г. Музыка напісана ў той жа час. Першапублікацыя – *Syrokomla Wl. Córa piastów: powieść z dziejów litewskich – 1282 r. Wilno, 1855.*

МАТЫЛЬ

Верш пад загалоўкам “Красавіцкі матыль” напісаны ў 1857 г., музыка – перад маем 1857 г. Першапублікацыя не ўстаноўлена.

КАЛЯДА

Верш напісаны ў 1855 г., музыка – не пазней канца таго ж года. Першапублікацыя – *Kalendarz... Jana Jaworskiego na r. 1856. Warszawa, 1855.*

ЛІРНИК ВЯСКОВЫ

Верш складаецца з чатырох частак. Напісаны 18 студзеня 1852 г., музыка – у студзені-сакавіку 1857 г. Першапублікацыя – *Moniszko St. Lirnik wioskowy: Sielanka. Cztery pieśni. Wilno, (1858).*

НАША ЗЯМЛІЦА

Урывак верша “Музыка”, напісанага ў 1847 г. і прысвечанага пані J.V., жонцы мірскага аптэкара Фохта. Песня напісана ў варшаўскі перыяд кампазітара. Першапублікацыя – *Moniuszko St. Dzieła. Warszawa, 1971.*

ГІМН ДА ПАНА ЕЗУСА

Верш напісаны ў 1855 г., музыка – 22 сакавіка 1872 г. Першапублікацыя – *Chwała na wysokości: Zbiór utworów religijnych. Warszawa, (s. a.).*

КАРАЛІ

Верш напісаны ў 1854 г. Час напісання музыкі невядомы. Першапублікацыя – *Cudne dźwięki: Wybór śpiewów polskich i obcych kompozytorów na jeden głos z tow. fortepianu. Warszawa, (s. a.)*

МАТЫСАК

Гутарка напісана ў 1855 г., час узнікнення музыкі невядомы. Першапублікацыя – *Moniuszko St. Matysek. Wilno, (s. a.).*

Rada

W naszych górach dziewcząt moc,
A w ich oczach gwiazdy, noc.
Dobrzeć z nimi, zuchu młody,
Ale lepsze dni swobody.
Więc nie żeni się, dni nie gub,
Sluchaj rady mej:
A rumaka raczej kup,
Będzie walczyć lżej,
Będzie walczyć lżej.
Kto się żeni, znam to, znam,
Lichej doli szuka sam.
On na boje nie poleci,
Bo go zmiękczy głos kobiety.
Więc nie żeni się, dni nie gub,
Sluchaj rady mej:
A rumaka raczej kup,
Będzie walczyć lżej,
Będzie walczyć lżej.
Ej, nie zdradzi wierny koń,
Na nim w wody, ogień goń;
Leci blonią jak wiatr chyży
I odległość wnet przybliży.
Więc nie żeni się, dni nie gub,
Sluchaj rady mej:
A rumaka raczej kup,
Będzie walczyć lżej,
Będzie walczyć lżej.

Luli

Co z losem wieść boje?
Przespaleś to twoje!
Niech cię sen skrzydelkami przytuli.
Złe wyszli na wojnie?
Śpij bratku spokojnie.
Luli, niewiniatko! luli, luli.
Świat nie wie gdzie śpieszy,
Kto śpi ten nie grzeszy,
Jak dziecko, co w chrzestnej koszuli,
Spać z dłonią na oczy,
To słońce nie zmroczy.
Luli, luli, niewiniatko, niewiniatko, luli, luli.
Bo cóż ci do tego,
Gdzie tam gdzieś lzy biega,
Że nędzarz w lachmanach się tuli.
Od cudzej zlej doli
Serduszko nie boli.
Luli, niewiniatko, luli, luli!
O pierwszej godzinie
Obiadek nie minie,
Przed obiadem stukniemy wóduli,
J znowu na łożę
Twą główkę położę.
Luli, luli, niewiniatko, niewiniatko, luli, luli.

Dola

W oczach ciemno, serce boli
I zapłakać chce się!
Pójdę huknąć, lepszej doli
Wywoływać w lesie.
Przyjmie chlebem, przyjmie solą
W szczerą uprzejmości.
Odezwij się, lepsza dolo,
I przyjdź do nas w gości.
Między wzgórkami, między drzewa
Wołam w leśnej ciszy;
Ale słowa wiatr odwieja,
Dola nie posłyszysz!
Piosnko moja! ej, nie tobie
Przebić wicher burzy.
Wracaj jęczeć sama w sobie,
Kędy serce wtórzy.

Pieśń poranna

Wstawajcie, dzieci, świta na dworze,
Już od godziny krzatham się sam.
Już z za pagórka słońeczko Boże
Brzask na dzieńdobry przysyła wam,
Przysyła wam,
Brzask na dzieńdobry przysyła wam.
Otwórzcie ze snu, otwórzcie oczy,
Leniwej drzymki minal już czas.
Z Bogiem pocznijcie wasz dzień roboczy,
Krzyż Chrystusowy niech wzmocni was,
Niech wzmocni was,
Krzyż Chrystusowy niech wzmocni was.
Wstawajcie, dzieci, do pracy czas,
Już od godziny krzatham się sam,
Dzień dobry słońce przysyła wam.
Dzieci, wstawajcie, do pracy czas,
Krzyż Chrystusowy niech wzmocni,
Niech wzmocni was.
Wstawajcie, dzieci! do pracy czas,
Krzyż Chrystusowy niech wzmocni was.

Pieśń wójta

Hej chłopcy, na łąkę i kosić,
Jesteśmy przy drożnej figurze,
A dosyć tych śpiewów, już dosyć,
Bo ja wam inaczej zawtórzę.
Kwiateczki i wiatrów i granie,
To dobre w piosence pastuszej.
To u mnie gospodarz, Mospanie,
Co kwiatki na sianko wysuszy!
Was, dziewczki, do żniwa mam prosić,
A snopy związywać mi duże,
I dosyć tych pieśni, już dosyć,
Bo ja wam inaczej zawtórzę.
Te kłosy, to wiatrów i granie,
Zabawka dziecinna i marna.
To kłosek najlepszy, Mospanie,
Co wyda najwięcej mi ziarna!

Kłosek

Kłosku żytni, czyż nie szkoda,
Że cię żeżniem z pola?
Pókis jeszcze trawka młoda,
Póty życie i swoboda,
Póty lepsza dola.
W pośród listków i badyli
Rośnie kłos zielony,
To do kwiatka się przymili,
To wesola głowę schyli
W rozmaite strony.
Deszcz dla niego to otucha,
Wicher to swawola,
Zda się, żyje w pośród pola
I skowronka słucha.
Przeszła wiosna, pieszła marno,
Nastal miesiąc nowy;
Kłos obciąża bujne ziarno,
Jako myśli, co się garna
Do poważnej głowy.
On zesmutniał w suche lato,
Zżółkniał w czas dojrzania;
Przeszła młodość, cóż mu za to?
Głowę płonem choć bogata
Ku ziemi nakłania.
Skwar i slota go przeraża,
Grad i wicher troska,
A wesoly śpiew żniwiarza
Śmierci dlań pogłoska.
Lepiej być już trawką w wiośnie,
Pieszczotą motyli,
Niżli kłosem, gdy wyrośnie,

Ocieżeje i żalownie
Ku ziemi się schyli.
Lepsza młodość i śmiech skory,
Choć w nim nie ma treści,
Niż późniejszej wieku pory
Mądre, suche rozhowory,
Z westchnieniem boleści!
Puśćmy ducha na swobodę,
Gońmy senne mary;
Lepiej nosić serce młode
Niżli rozum stary.

Przepióreczka

Przepióreczka w zbożu kwili,
Żeśmy gniazdo jej zburzyli;
I ze złości nieszcześliwa
Różne rzeczy wygadywa;
Wygadywa i przeklina,
Ej, złośliwa to ptaszyna!
Wygadywa i przeklina.
Ej, złośliwa to ptaszyna!
"Piejcie, żeńcy! Żniejcie zboże!
Wszak bogaty pan we dworze,
Choć pragnienie głos wam trudni,
Teraz wyschła woda w studni.
Ale gdy się wszystko poźnie,
Pan uraczy was wielmożnie,
Da wam miodu, da wam wina!"
Ej, złośliwa to ptaszyna!
"Pijcie, żeńcy, pijcie do dna,
Bo daleko wiosna głodna,
Gdy wiosenne słońko wstanie,
Ciagną zboże na przystanie,
Wicinami k' Niemcom gonia,
A po wioskach w dzwony dzwonia;
Śmierć swe żniwo rozpoczyna."
Ej, złośliwa to ptaszyna!
Przepióreczka kwili w życie,
Panie wójcie! czy słyszycie?
Bieź do dworu pański slugo,
I przynieście strzelbę długą,
I zastrzelcie nam na dziwo
Przepióreczkę szczebiotliwą;
Niech nie jęczy, nie przeklina.
Ej, złośliwa to ptaszyna!

Pieśń wieczorna

Po nocnej rosie
Płyn, dźwięczny głosie,
Niech się twe echo rozszerzy,
Gdzie nasza chatka,
Gdzie stara matka
Krząta się kolo wieczerzy.
Jutro dzień święta;
Niwa nie zżęta
Niechaj przez jutro dojrzewa,
Niech wiatr swawolny,
Niech konik polny,
Niechaj skowronek tu śpiewa,
Już blisko, blisko
Chatnie ognisko
Znużone serce weseli;
Tam pracowita
Matka mię spyta:
"Wieleście w polu nażęli?"
"Matko! jam młoda,
Rak moich szkoda,
Szkoda na skwarze oblicza!
Złe szła robota,
Przeszkadza słota
I moja dumka dziewicza."

Pieśń Marii

Słońko niedzielne świeci,
Świeci jasną pogodą,
Ojczę, błogosław dzieci!
Już mię do ślubu wioda.
Na dworze gości roje,
Tam i lubego zoczę,
Drużki, wy siostry moje,
Śpieszcie się pleść warkoczę!
Kieruj pod cmentarz konie;
Pod cmentarz, drużbo miły!
Ja matce się poklonię,
Przeżegna mię z mogiły!
Z ruty zielony wianek
Na moją głowę włoży,
Ej, Janku, piękny ranek
Piękną nam doleń wróży.
Ej, śpieszcie lasem, blonią,
Bo droga nam daleka!
W kościele dawno dzwonia,
Książd przed oltarzem czeka!

Pieśń pochodu Litwinów

Niech wesoło szumi las:
Kniaź do boju wezwał nas;
Umocnijmy dzisiaj ducha,
Jutro falą krew zaplucha—
Idziem w dobry czas!
Smialo, koniu, idź na bój!
Towarzyszu dobry mój!
Kiedy pan twój wrogów draźni,
Ty nie pierzchaj dla bojaźni,
Ale mężnie stój.
W mocnych murach mieszka Lach,
Ale w piersiach jego strach;
A my Lacha w jednej chwili
Zwyciężyli, wyszydli,
Wzięli twierdzy gmach!
Ziemie Niemców dobrze znam:
Bo dziewczęta kraśne tam;
Lecz my Niemca krwią się zleli,
Krasawice uściskali,
Nie uciekły nam!
Gdyśmy dalej poszli w tan,
Drżały mury Gdańskich ścian—
My wypadliśmy z zasadzki,
Aż pobledniał wódz krzyżacki,
Gdańskich murów pan!

Motyl

Młody chłopaku, porzuć swawole,
Kwiatniowy motyl wyleciał w pole.
Radosna chwila! Radosna chwila!
Nie psuj radości twoją pustotą,
Niech mu na skrzydłach migoce złoto.
Nie goń motyla, nie goń motyla.
Niech sobie lata, niech sobie lata,
Przez kilka godzin niech użyje światła!
Co się przymila! Co się przymila!
Skrzydła mu płoną, oczki mu płoną,
Chce się pocieszyć trawką zieloną.
Nie goń motyla, nie goń motyla.
Dla niego wieczność, co dla nas chwilka,
Chce w jednej wiosnie mieć wiosen kilka,
Główkę przechyla, główkę przechyla,
A z każdej trawki, z każdego kwiatka
Chciałby słodczyce ssać do ostatka.
Nie goń motyla, nie goń motyla.
Marząc o różach, pije cykutek,
Jemu nie szkodzi krople zatrute.
Niech je wychyla, niech je wychyla,
Dopóki wierzy w balsam we kwiecie.
Jeśli go ploszysz... grzech tobie, dziecię!
Nie goń motyla, nie goń motyla.
Gdyby żył tyle, co my żyjemy,
I gdyby wiedział to, co my wiemy,
Ssał miód z badyła, ssał miód z badyła,
Niech nie doczeka przyszłej jutrzeńki!
Dziecię kochane, nie żałuj ręki!
Zabij motyla, zabij motyla.

Kolęda

My przed wami dziś stajem
Staroświeckim zwyczajem,
W Nowy Rok niesiem piosnkę w ofierze;
Gdy nadzieja duch rośnie,
Kolędujem radośnie,
Posłuchajcie nas szczerze!
Narodzony Syn Boży
Niech swe serce otworzy,
Kędy skarb nieprzebrany, bogaty.
Niechaj gwiazda Trzech Króli
Promieniami otuli
Wasze głowy i chaty.
Częstochowska Maryja
Waszym modłom niech sprzyja,
W dobry czas niech ją prośba poruszy,
Niech się krzewią szczęśliwie
Zboża na waszej niwie,
A cnoty w naszej duszy.
Ponad miasta, nad wioski
Niechaj czuwa duch boski,
Dary łask niech rozsypie w narodzie;
Czy biesiada, czy praca
Niech wam serca obraca
Ku miłości i zgodzie.
A Opatrzność co chwila
Niech was groszem zasila,
Szczęść wam Bog, i panowie, i prości.
Mając grosza obficie,
Toć kalendarz kupicie
Liczyć dzionki radości.

Lirnik wioskowy

1

Liro ty moja śpiewna! z czarodziejskiego drewna
Snadź ciebie wyrobiono!
Skoro cię wezmę w ręce, gdy rączkę twą zakreczę,
Zaraz mi kipi łono;
Czuję radość nieznaną, jakby na sercu grano,
I smutno, i wesolo.
Jam szczęśliwy, bogaty, gdy od chaty do chaty
Przechodzę całe siolo!
Z tobą się nie napieszczę: i dzień i noc i jeszcze,
Jeszcze grałbym bez końca,
Aż mi się w piersiach warzy, aż mi do bladej twarzy
Uderza krew gorąca.
Niech sobie boli ręka, niech sobie serce pęka,
Ja przecię tonów nie zniżę;
Nie żaluję mej głowy, wszak ja lirnik wioskowy
Skonam grając na lirze!

2

Liro ty moja śpiewna, z czarodziejskiego drewna!
Niebezpieczneś narzędzie!
Jakby w piekle, jak w niebie, kto się dotknął do ciebie,
Wiecznie pamiętać będzie!
Wnet go dumka uniesie, wnet sercu kochać chce się
I tęsknota ogarnie.
Tyś pokaraniem Bożym, z tobą jak z ostrym nożem,
Nie żartować bezkarnie.
Bo noże ciało bodą, a piosnka duszą młodą
Jakby ostrzem przenika,
A gorsza jeszcze bieda, że świat i wiary nie da:
Co tam w duszy lirnika?
Co oni wiedzieć mogą, że mi tak w piersiach blogo,
Że mnie tak chęćka bodzie
Grać od serca, grać wiele, panu Bogu w kościele,
Dobrym ludziom w gospodzie;
Grać przed moją jedyną, niech ją piosnki obwina,
Niech ją dźwiękiem otocza,
Czy pracuje we żniwa, czy po pracy spoczywa,
Czy się bawi ochoczo.
Patrzcie! patrzcie na Dziewę moją! Przy niej się chłopcy roja,
Śmieszne ludziska!
Jeden wążem się chwali, drugi mieczem ze stali,
Trzeci srebrem polyska.
Mnie więcej Bóg przeznacza: znaj, co to hardość śpiewacza!
Przed nikim nie zniżę ni pieśni, ni głowy, hardy lirnik wioskowy!
Ja, lirnik wioskowy, skonam, grając na lirze.

Liro ty moja śpiewna, z czarodziejskiego drewna!
 Wątle z tobą nadzieje!
 Snadź twe piosenki niepiękne! Czy przed Bogiem uklękne,
 Czy dla ludzi zapieję,
 Tylko rozgwar twój znudzi Pana Boga i ludzi,
 Serc braterskich nie zjedna.
 Bo każdy z towarzyszy, słyszy, jakby nie słyszy.
 O doło moja biedna!
 O doło moja biedna!
 Kiedy czasem się zdarza, że u stóp ołtarza
 Ku Bogu głos wyteżę,
 Ksiądz na mnie patrzy gniewno, że muzykę cerkiewną
 Smutnym tonem mitręzę.
 Kiedy pójdę we święta, gdzie się bawia dziewczęta,
 Młodzież i starcy w domu,
 Klnę, że mi piersi wrosło pieśnio-twórcze rzemiosło,
 Lub płacę pokryjomu,
 Lub płacę pokryjomu!
 Dziewczę słucha lirnika, ale duszę zamyka,
 Mnie się serce rozpada.
 Ja pieśnią serca proszę! Ja pieśnią serca proszę,
 Ona rzuci trzy grosze
 I z innym płąsa rada!
 Starzec westchnie i powie: "Za mych czasów grajkowie
 Toć to grali dla duszy!
 Dzisiaj idzie w zawody jakiś młodzik bez brody;
 Trąbić mu w róg pastuszy."
 I tak wszyscy zebrani, jeden chwali, ten dani.
 Kląnam, kląnam uprzejmie!
 Otóż wielka mi laska, że w dłonie ktoś zaklaska,
 Ale serce odejmie!
 Liro, próżnaś przynęty! strzaskać by cię na szczęty,
 Z ciebie ciernie i krzyże!
 Lecz tyś promień mej głowy, wszak ja lirnik wioskowy,
 Skonam, grając na lirze!
 Ja, lirnik wioskowy, skonam grając,
 Skonam, grając na lirze!

Liro ty moja śpiewna z czarodziejskiego drewna!
 Ludzie łzami mnie poją!
 Dla mnie tyś ulgą Boża, a gdy mnie w grób położa,
 Ty będziesz chlubą moją.
 Ej rozgłośnie, rozgłośnie, twoje echo urośnie
 Zolbrzymieją me słowa;
 Pójdą z kraju do kraju, do samego Dunaju,
 Do samego Kijowa,
 Do samego Kijowa.
 Kiedyś w okna sąsiada cudzych ludzi gromada
 Ciekawie zakolata:
 "Przysliśmy patrzeć dziwa, gdzie wasz lirnik spoczywa,
 Lirnik głośny u świata."
 Wtedy z całego siola ciekawość lud wywoła,
 I będą czynić wnioski,
 Szeptać ściskając plecy: "Skąd ci ludzie dalecy
 Znają pieśni tej wioski,
 Znają pieśni tej wioski?"
 Wiosce chluba urasta; młodzian, dziewczę, niewiasta
 Przed ludźmi cudzej ziemi,
 Westchnieniem i gawędą sławić lirnika będą
 Sławić lirnika będą,
 Co żył i śpiewał z niemi,
 I powiodą przybyszy do cmentarnej zaciszy,
 Gdzie przy sośnie trzy Krzyże;
 I rzekną wznosząc głowy: "Ty nasz lirnik wioskowy
 Skonał grając na lirze,
 Skonał grając na lirze."

Nasza ziemica

W ojczyźnie mojej pustynie i skały,
Ziemia nieplodna i chruściane domy,
We dnie nas skwarzą słoneczne upały,
A w nocy straszą pioruny i gromy.
W piaszczystych zaspach kwiatka nie obacze,
Słowicza piosnka ucha nie popieści,
Sam tylko potok gwałtowny szeleści
I skalny orzeł na urwisku kracze.
Lecz mile burze i śnieżne zamiecie,
Miły ojczysty grom i błyskawice,
Świat ten szeroki, pięknie na tym świecie,
Lecz nie ma ziemi nad moją ziemice,
Lecz nie ma ziemi nad moją ziemice.
Bylem w bogatych Germanów ojczyźnie,
Tam lud przemysłni gospodarzy dzielnie,
Tam pełno życia i ludno, i żyźnie,
Tam i zbyt kowne kwitną rękodzielnie,
Szeroki handel, szybkie parowozy
I murowane mieszkania człowiecze;
A u nas tylko chyba wilk się wlecze
Lub się wałęsa pasterz przez wawoży.
Lecz w moim kraju nic serca nie gniecie,
Wolniejszy oddech, swobodniejsze lice,
Świat ten szeroki, pięknie na tym świecie,
Lecz niema ziemi nad moją ziemice.

Hymn do Pana Jezusa

Z Ojcem przedwiecznym stolicę dzieli,
Na twarz padają anieli,
Na Jego Imię piekło się trwoży:
Oto Syn Boży.
Krzyżem obarcon, w koronie z cierni,
Dręczą Go niemilosierni,
Krew płynie z czoła, łza tryska z powiek:
Oto jest człowiek.
Ty, który ludzkość wzięłeś w swą pieczę,
Na krzyż przybity Boże-człowiecze!
Wnijdź do serca nam,
Niech się w nim zbudzi miłość dla ludzi:
Zbudź w sercach miłość dla ludzi.
A gdy w naszego życia zawodzie
Krzyż nas obarczy, a cierń ubodzie,
Przebywać godnie drogi cierniste
Pomóż! pomóż nam, o Chryste!

Korale

Gdym z kozaki szedł na boje,
Moja Hanna rzece:
"Niesiesz, luby, życie swoje
Pod tatarskie miecze!
Lecz modlitwa, płacz dziewczyny,
W boju cię ocali,
Ty mi za to, mój jedyny,
Przyniesź sznur korali."
Bóg kozaczej szczęścił braci,
W jednej boju chwili
Chan tatarski wojsko traci,
A my gród zdobyli.
Gdy wyparto krzepkie wrota,
Gdy się miasto pali,
Inny srebra, inny złota,
Jam szukał korali.
Wśród rabunku los mi służy,
Pan Bóg zdobycz poda:
Sznur korali kraśny, duży,
Jakby wiśnia młoda.
Pochwyciwszy zdobycz droga,
Już nie czekam dalej,
Spieszę stanąć przed nieboga,
Dać jej sznur korali.
Pędzę stepem, pędzę błonia,
Lecz daremna praca,
W naszej cerkwi dzwony dzwonia,
Lud z mogilek wraca.
Dobrzy ludzie spieszą ku mnie
I wołają z dali:
"Twoja Hanka leży w trumnie,
Nie trzeba korali".

Zaplakałem, zająknąłem
I roztrącam rzeszę,
I przed cerkwią padam czołem,
I przed ołtarz spieszę.
Do Najświętszej stóp Maryi
Niosę moje żale
I zawieszam u Jej szyi
Czerwone korale.

Matysek

Był Matysek, chłop przed laty,
Jak drugiego nie znajdziecie;
I przystojny, i bogaty,
I szczęśliwy na tym świecie.
Był kochany, nie znał biedy,
Zazdrościli mu ludziska,
Nikt nie wierzył, aby kiedy
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
Krasawica, cud dziewoja,
Zakochała się w nim skrycie:
"Mój Matysku! jestem twoja,
Będę twoja całe życie."
Lecz ktoś inny sypnął grosza,
Wzajemność dziewczki zyska,
I Matysek wziął odkosza.
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
"Mój Matysku, nie dbaj o to,
A miłosne rzuć zachody!
Lepiej z nami użyj złoto,
Pójdziem hulać do gospody."
Tak go sąsiad cieszył w biedzie
I całuje, i uściska:
"Dobrze mówisz, mój sąsiedzie."
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
Pil z rozpaczny dobę cała,
Na pociechę pół tygodnia,
Poil wszystkich, co się wlało,
I sąsiada, i przychodnia.
A gdy przyszło do zapłaty...
Toć ostatni grosz wyciska, –
Jak niepyszny szedł do chaty.
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
I od tańca, i od trunku
Zachorował teźże doby;
Lekarz przybył dla ratunku
I napędził trzy choroby.
A za recept i za leki
Wziął ze stajni dwa koniska
I pojechał w świat daleki!
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
Więc przed śmiercią myśli sobie:
"Niechże wspomną towarzysze!
Ja testament dla nich zrobię
I każdemu coś zapiszę.
Ale w chacie nic nie było
Prócz starego w progu psiska, –
Westchnął biedak cała siła!
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
Umarł tedy, jak ów święty,
Co tureckim ludzie zowa;
A odzieży lichej szczęty
Położyli mu pod głowa,
A na pogrzeb nikt z sąsiadów
Nie popatrzył ani z bliska;
Trumnę niosło czterech dziadów.
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!
Pod darniną, pod zieloną,
Zajął miejsce nieprzestronne;
Na pogrzebie nie dzwoniłono,
Bo nie stało na podzwonne.
Przy kapliczce, tuż pod ścianą,
Jedlinowy krzyżyk błyska,
A na krzyżu napisano:
Przyszła kryska na Matyska!
Przyszła kryska na Matyska!

З М Е С Т

УСТУП	3
ПАРАДА	5
Пераклад У.Мархеля	
ЛЮЛІ	6
Пераклад У.Мархеля	
ДОЛЯ	8
Пераклад Я.Купалы (рэд. У.Мархеля)	
РАНІШНЯЯ ПЕСНЯ	9
Пераклад У.Мархеля	
ПЕСНЯ ВОЙТА	14
Пераклад У.Мархеля	
КАЛАСОК	16
Пераклад У.Мархеля	
ПЕРАПЁЛКА	19
Пераклад У.Мархеля	
ВЕЧАРОВАЯ ПЕСНЯ	21
Пераклад У.Мархеля	
ПЕСНЯ МАРЫІ	23
Пераклад У.Мархеля	
ПЕСНЯ ПАХОДУ ЛІЦВІНАЎ	26
Пераклад У.Мархеля	
МАТЫЛЬ	29
Пераклад У.Мархеля	
КАЛЯДА	35
Пераклад У.Мархеля	
ЛІРНІК ВЯСКОВЫ (I-IV)	39
Пераклад У.Мархеля	
НАША ЗЯМ'ЛІЦА	65
Пераклад У.Мархеля	
ГІМН ДА ПАНА ЕЗУСА	68
Пераклад У.Мархеля	
КАРАЛІ	71
Пераклад Я.Купалы (рэд.У.Мархеля)	
МАТЫСАК	73
Пераклад У.Мархеля	
КАМЕНТАР	77
Тэксты рамансаў і песень на польскай мове	78

Компьютерный набор и верстка *Катаевой И.*

Заказ 320. Тираж 250 экз.
Отпечатано в тип. ЗАО "ТЭКСАРТ"
Лиц. ЛП № 64 от 24.11.1997
220034, г.Минск, ул.Чапаева, 5, тел. 236-53-32